

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	\$10.00	One year	\$10.00
На пів року	\$5.25	Six months	\$5.25
На три місяці	\$2.75	Three months	\$2.75
В Джерзі Ситі 1 закордонно:			
На рік	\$12.00	One year	\$12.00
На пів року	\$6.50	Six months	\$6.50
На три місяці	\$3.50	Three months	\$3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ОДИНИЦЯ І ГРОМАДА

Українці, як і кожна нація, мають багато добрих прикмет, але й чимало негативних. До цих останніх треба зарахувати головну українську нахил до крайностей та екстремізму. У нашому особистому і громадському житті ми аж надто часто керуємось хвилюючими імпульсами, поспішаємо в оцінці положення та рішень, не відрізняємо того, що нам здається, від того, що насправді є, та робимо скоки то в одну, то в другу крайність, не завжди потрапляючи вдержати так потрібну рівновагу. Символічною рисою нашого життя, що швидко спалахує і швидко гасне, вже багато разів виправдалася в нашій історії та в нашому суспільному житті, рівночасно з проявами безприкладного завзяття і витривалості.

Не вільно від крайностей і наше американсько-українське життя. Нахил до перебільшення і до перецінювання чергується з одним то в другий бік, великий ентузіазм і чорна зневага, повна віданість громадським справам і повна байдужість огортають у нас наперемінно за надто велику кількість людей і за надто часто чергуються, що створює некорисне хвилювання в нашому громадському житті.

На це можна б навести багато прикладів з нашого минулого, а ще більше з теперішнього. В минулому ці крайності в нашій американсько-українській громаді були менше можливі, бо тоді були конкретні цілі. Колишні поодинокі наші громадяни ставили собі одну за одною конкретну і реальну мету: збудувати церкву і народний дім, та головним чином постійно поєднували на націоналістичні місцеві і старокорисні цілі. Сьогодні перед нашою громадою цілі далеко далі. З прийомом нової імміграції почалися далекоюдучі плани, почали виникати нові концепції, благодарно своїми цілями і наслідками, але для їх здійснення треба тим більше завзяття і витривалості та впертості. І тут найчастіше натрапляється на ці крайності.

Ще недавно важко було зустріти новоприбулого громадянина, який не думав би — як кажуть — громадськими категоріями. Значить розмову і відразу сходило, як не на партію, то на великі проблеми нашого громадського життя, завжди на тому самому тлі задоволення змагань. Сьогодні, після відносно короткого часу, ситуація змінюється. Прислухуюсь до розмов, чи самі розмовляю, і спостерігаю радикальний зворот в бід особистих справ: заробітку, дому, авта, ну й «ближніх своїх» — із звичайною тенденцією «розстатися їх по кутах». На місце недавньої громадської скрайності, починає приходити скрайність виключно особистих справ та інтересування.

Ми бачимо причини цього. Велика частина новоприбулих ще не має місцевої традиції, що не має того твердого ґрунту громадської праці і досягнень на цьому терені, на якому можна б спинити свою думку та черпати захоту й енергію до дальших змагань. Традиції Старого Краю поступово забуваються, або щонайменше віддаються, переділені в додатку ще коротким і гірким періодом скитальництва, нових традицій немає, і у висліді приходить скрайність байдужості до громадських справ та до участі в громадському житті.

Це, звичайно, не відноситься до всіх новоприбулих. Навпаки, та частина з них, що від самого початку стала на твердому громадському ґрунті та включається в місцеве громадське життя чи почала творити його тривкі нові форми, сьогодні вже почувалься цілком як вдома та знайшла собі відповідне місце як в приватному, так і громадському житті.

З цього можна зробити теж конкретний висновок. Велику кривду роблять не тільки громаді, але й собі особисто та своїм родинам ті громадяни, що попадають в «особисту скрайність» та переставляють брати активну участь в громадському житті. Людина — це створіння соціальне і навіть найбільш особисті успіхи і досягнення не зможе заступити йому активного співжиття з цілою громадою. Вартість і значення людини виявляється тільки в громаді, через громаду і на тлі громади.

Передвиборча стратегія

Коли ген. Двайт Д. Айзенгауер, кандидат на президентство з Республіканської партії, відмовився використати з запрошення президента Трумана, щоб прийхати до Білого Дому на довірочну розмову в справі закордонної американської політики й міжнародного положення, негайно появилися голоси, що це ніщо інше, а привання дотеперішніх товаришів зв'язків між обома державними мужиками. Це теж значить, що республіканський кандидат не буде почуватися до дипломатичних чимостей у критиці дотеперішньої закордонної й іншої політики свого недавнього зверхника й тому це причиниться до оздоровлення міжпартійних відносин в Злучених Державах. Ніхто не буде підозрювати — кажуть критики — наче б між теперішньою адміністрацією й кандидатом конкурентної партії на найвищий уряд країни, існували якісь таємні стосунки, про які загальна публіка не знає. Іншими словами це значить, що Айзенгауер забезпечив собі цілковиту вільну руку у веденні передвиборчої кампанії. Це буде мати теж важливий вплив на дальше складання загальних планів кампанії Республіканської партії перед осінніми виборами.

Заки цілковито усамітнювалися стосунки між дотеперішнім провідником Демократичної партії, тобто Труманом, і новим провідником конкурентної партії, отже Айзенгауером, публіка була свідком налагодження стосунків між теперішнім і новим провідником правлячої, отже Демократичної партії. Це, оскільки мова про вислід виборчої кампанії, може не менше важлива справа ніж повна незалежність республіканського кандидата від його колишнього зверхника. Тільки, що у незалежності ген. Айзенгауера можна було перевернути без порівняння легше ніж скласти спільну програму передвиборчої праці нового провідника Демократичної партії, тобто губернатора Едлі Е. Стивенса і його попередника през. Трумана.

Головну трудність в цьому відношенні полягає у тому, що двадцятирічне виконання влади Демократичною партією мусило позначитися деякими помилками як в закордонній так і у внутрішній політиці, надзвичайними владними й нижчими урядовцями; прогрівами, недотриманнями а то й заведеними обов'язків різних працівників, службовиків і відповідальних ставленників президента, а навіть кількох разів випадками самого Трумана, який саме тепер, залишаючи владу, не зрікається права чи обов'язку допомогти новому партійному провідникові вийти переможно в осінніх виборах. Довірочна розмова Стивенса й його прибічників передвиборчої кампанії на обіді в Білому Домі, у приватності кабінетних урядовців і найбільш жвабних радників президента, мала на меті вирішити ці труднощі і скласти виборчу стратегію внутрішньої Демократичної партії. З комунікату, проголошеного з наряд у Білому Домі, можна було довідатися,

що г-н Стивенсон чується дуже вдячним для през. Трумана, «за його оферту співпраці й під кожним оглядом і в кожному ступні» і що през. Труман вважає зустріч зі Стивенсоном «за дуже задовільну із свого становища». Стивенсон сказав, що від себе, що президент готов робити те, що ми його попросимо, щоб він зробив».

З цього, що вже проголошено з зустрічі Стивенса в Білому Домі, можна зробити висновок, що през. Труман прийняв на себе другорядну роль у веденні передвиборчої кампанії, а першорядну залишає самому кандидату. Це підтверджує хоч би з того, що першу виборчу промову має виступити в День Праці г-н Стивенсон в місті Дітроїті в полудне, а другу, ввечері то ж самого дня у Милвокі, президент Труман. Все те обраховане на те, щоб дати нагоду демократичному кандидату проголосити свої засади, з якими мусить рахуватися уступаючий провідник партії.

Дм. Соловей

Даймо науково опрацьоване видання матеріалів про Вінницю

Цілою низкою українських політично-громадських виступів у ЗДА справу масових розстрілів московсько-більшовицькою владою людей у Вінниці тут активізувало. Цією справою зацікавилися деякі американські політичні діячі. Один, наприклад, з них — конгресмен Т. Шіген з Ілліной, в неділю 3 серпня на вішньому організував ДО-БРУС (див. інформаційну статтю Степана Куропаса під заголовком «Шкаговецька хроніка» в «Свободі» ч. 207 за 8. VIII. 1952, стор. 2), обіцяв у наступній сесії Конгресу докласти, щоб урядові чинили ЗДА розглянули справу масових Вінницьких убивств, здійснених московсько-більшовицькою владою, тим паче що, як він казав, «американська армія захопила великий німецький архів, фільми і різні обтяжувачі документи», які стосуються Вінницьких розкопок, і які зберігаються в Державному Департаменті.

Так сам керівник resortу зовнішніх справ ВО УНРаді Степан Витвичний, прибувши до ЗДА, 10 січня ц. р., подав до ОН коротке меморандум у справі московсько-більшовицького народоубивства на Україні, домагаючися (на підставі міжнародного договору від 12 січня 1952 проти народоубивства) розглянути факти масового нищення людей на Україні і заступити винних. Отже, в разі розгляду цієї справи в комісії ОН, потрібно буде подати факти і незаперечні докази цього народоубивства. Зрозуміло, що в цьому випадку потрібні будуть матеріали й про масові Вінницькі жертви, як один з незаперечних фактів.

Чи приготували ми до то-

гох він найбільше причинився для обрання Стивенса кандидатом на свій теперішній уряд.

Стивенсон матиме свої труднощі в тому, що він не може відповісти відповідальності за промахи як самої Демократичної партії, так і її теперішнього провідника, през. Трумана. Він не може одверто вийти з критикою помилки Трумана, але й не може хвалити його за те, в чому він помилявся. Коли взяти до уваги бажання самого Стивенса видивити якусь свою конструктивну, а може й реформаторську програму, то він має розгрізти дуже тверді гори.

Однак відкинення всякого передвиборчого порозуміння між урядуючим президентом і республіканським кандидатом може довести до такого положення внутрі країни, що тільки безоглядна партійна солідарність може врятувати одну чи другу партію, а в такому випадку оба кандидати будуть мати об'єднане завдання під час передвиборчої агітації.

го, щоб дати чужим політичним чинникам, які захочуть докладніше ознайомитися з цією справою, добре опрацьований матеріал про Вінницю? — На жаль, ні!

Щоправда, досі на цю тему з'явилася у нас чимало статей і книжок, але у тому надрукованому з чималою кількістю виключень, звичайно, різні сумніви і говорять не в нашу користь.

Якщо всі надруковані матеріали однозгідно показують цифру опіданих у Вінниці трупів рівну 9,432, то у всьому іншому всі вони то однозгідно здебільшого не мають. Ось приклади без претензій на вичерпність:

Усі українські публікації говорять лише про три дільниці, на яких були виявлені тасми могили жертв, а саме: про старий грушевий (чи олов'яний) сад, про міський «Парк культури й відпочинку» і про «порожню» частину міського кладовища. Стаття ж Олега Чеха, надрукована в російському журналі «Народная Правда» (ч. 17-18/51), згадує ще й про четверту дільницю коло вокзалу, де було відкрито кілька могила з трупами буковинців, які були постріляні дотом у «пакети» по 5-6 осіб та ще про іншу групу могили офіцерів, жертв «чистки» армії на Вінничині під час процесу Тухачевського тощо.

Немає однозгідності між публікаціями й щодо кількості знайдених тасми могили на згаданих передніх трьох головних дільницях, на яких було переведено розкопки. Так, наприклад, Ів. Розгін пише («Вінниця», «Нові Дні», Торонто, ч. 27, 1952), що в овочевому (грушевому) саду в 34 могилах було виявлено

5644 трупи. Але в книжці «Злочин Москви у Вінниці», в судово-медичному протоколі в п. I (стор. 23) сказано: «Кількість могили, знайдених на дільниці овочового саду, що належав НКВД, було 37». А в іншому місці цієї ж книжечки (стор. 21) розшифровує це ще й так:

16 могила уздовж західної стіни колишнього плоту, 10 могила уздовж північної стіни, 7 могила уздовж східної стіни, 4 могили окремо в північно-західному кутку.

Додавши ці числа ми матимемо 37, проте в книжці на цій 21-й сторінці цього підсумку немає, а подано загальну кількість могила тут — 39. Можна було б подумати, що ми маємо тут справу з не виправленою помилкою, але... Олег Чех також пише про 38 могила. У нього ми читасмо: «У 38 масових могилах, знайдених на території саду, було 5644 трупи» (стор. 29). А Ів. Хмельницький в книжці «В країні рабства і смерті» пише: «Ми, кілька українців, оглянувши терен великого (грушевого) саду, що мав понад 60 западених ям чотирикутної форми, 4 на 4 метри» (стор. 80). Отже, за Ів. Хмельницьким у старому грушевому саду було не 34 (як твердить Ів. Розгін) і не 37 чи 38 (як подає книжечка «Злочин Москви у Вінниці»), а «понад 60» могила. Щоправда, Ів. Хмельницький на стор. 91 подає текст судово-медичного протоколу, в якому говориться про 37 могила у грушевому саду, але не пробує пояснити причин розбіжності між цим числом (37) та своїм власним підрахунком їх в натурі («понад 60») і не каже, яке ж число треба вважати за вірне.

Переходимо тепер до другої дільниці. Про «Парк культури й відпочинку» Ів. Розгін пише, що там було розкопано 13 могила, а з них відобуто 1383 трупи. А в книжці «Злочин Москви у Вінниці» пишеться, що в цьому парку було 24 могила. Там ми читасмо: «Зовсім інакше розміри могила у міському парку («Культури й відпочинку» — Д. С.). З наказу НКВД могили викопали де тільки можна: під деревами й між ними. Коли б очевидно не підомогли установи про ці глибокі братські могили, ніхто б про них і не довідався. Завдяки цьому під одною групою дерев знайдено 14 могила, під другою — 10» (стор. 23). Отже, виходить, що їх було тут 24.

Такі самі непорозуміння і з розмірами могила. Як ми вже бачили Ів. Хмельницький про грушевий сад, наприклад, пише, що розмір могила там був 4 на 4 метри (стор. 80). А в книжці «Злочин Москви у Вінниці» пишеться: «Всі могили мали розмір приблизно 2 на 3 метри» (стор. 21). А Олег Чех про цей же сад пише, що могили були розмірами від 2,5 на 3 до 2,8 на 5 метрів. Взагалі Олег Чех для цього саду, як і для інших дільниць, подає цілу градацію розмірів, що більше, як видно, відповідає дійсності. Але й він не згадує, наприклад, про виявлення у Вінниці могила «траншеїного типу». А про виявлення у Вінниці таких могила у формі літери «п» (II) згадував, наприклад, один із свідків у «Свободі»

(Див. статтю «Свідок Вінницьких розкопок», «Свобода» ч. 144 за 5. VI. 52).

Кількість викопаних голих жіночих трупів із нез'ясованими руками також показана не однозгідно. Ів. Хмельницький (стор. 90) і «Злочин Москви у Вінниці» (стор. 50) подають число 24, а Ів. Розгін та Олег Чех пишуть про 49 голих жіночих трупів.

Тексти судово-медичних протоколів, що їх подають Ів. Хмельницький (стор. 91-93 та 94-96) і «Злочин Москви у Вінниці» (стор. 23-27 та 27-30) мають різні редакції. Можливо, що це наслідок різних пе-

„НАЦІЯ—ВБИВНИК“

Під таким заголовком в южорській російській газеті уміщено статтю, що інформує про виступ кардинала Спелмана на 35 Євхаристичній Конгресі в Барселоні. Виступ кардинала Спелмана відбувся ще 28 травня, проте автор статті вичікував спростування, яке мало б, за його гадкою, вийти від Спелмана. Во, інформуючи про конгрес, американські пресові агенції згадали про заяву кардинала, що «існує вбивник-нація, яка зрівнялася з припони й яка настільки опустошує великі й малі народи своїми чудами». Хоч Спелман не назвав по імені цієї держави, але й часом, як автор статті твердить, що він говорив про Росію. Автор статті твердить, що «заява Спелмана про „націю-вбивника“, це неправильно й несправедливе ототожнення комуністичної диктаторської машинерії з російським народом». Тому саме російська газета пише про «націю-вбивника».

У теперішній час за увесь російський народ, як і за інші народи з-поза залізної застави, вільно говорити може лише еміграція. І тому голос еміграції являється в деякій мірі вивомом, переконанням усього народу.

Якщо йде про російську еміграцію, то вона, нехотючи, робить все, що тільки може, щоб утвердити переконання, що російський народ — вбивник. Неправда, перекучування історичних фактів і вибілювання цих фактів, лише обтяжують національне сумління росіян. За прикладами далеко ходити ніяк не доводиться.

Історія більшовицької підбитки Росією народів і держав, як Кавказу, Польщі, України й ін., наводять сотні доказів, що завоювання відбувалось далеко не гуманними засобами й що винищення населення, спалювання мешканців і грабунки були поденне явище. Себто — що Росія, в своїй історії, часто дієсно була вбивником інших народів.

Багато часу минуло від тих подій. Багато крапчик людей Росії опинилися на еміграції і можуть тепер вільно висловитися про ці давні події, заступити їх та протигнути братське приязню руку народам, що колись постраждали від їхніх предків. Але цього немає. Навпаки, є незрозуміле й жорстоке вихвалювання ролі Росії, як носія найвищих ідеалів людства та переконання, що це інші народи кривдили Росію, а не вона їх.

Зрозуміло, що повстає загальне, насамперед у народів підкорених Росією, невдоволення до всієї Росії. Не тільки до сучасної а Сталинської, але і до майбутньої з «демократичної» влади. Бо, якщо тепер, нічим не обмежувати «демократичну» Росію, не можуть визнати помилок своїх нації і приренти розпочати нове життя в новій Росії, то що ж вони будуть чинити з славними народами, коли дістануть владу?

Якщо тепер, знаючи про спротив що би тільки Української Повстанської Армії вони твердять, що «спротив диктатурі виявлявся виключно російська нація», якщо автор не знає про безкозачі, що дійсно тривали роками, повстання в Україні, на Кавказі та в інших неросійських країнах, то він не повинен взагалі полегшувати на теми СРСР. А якщо ж він знає, а затаює правду, то це значить, що правда не по його бачі.

Немає сумніву, що вони продовжуватимуть криваву акцію своїх предків хоч і будуть протестувати, коли об'єктивні спостережці назвуть їх вбивниками. (ЛП.).

(Див. статтю «Свідок Вінницьких розкопок», «Свобода» ч. 144 за 5. VI. 52).

Кількість викопаних голих жіночих трупів із нез'ясованими руками також показана не однозгідно. Ів. Хмельницький (стор. 90) і «Злочин Москви у Вінниці» (стор. 50) подають число 24, а Ів. Розгін та Олег Чех пишуть про 49 голих жіночих трупів.

Тексти судово-медичних протоколів, що їх подають Ів. Хмельницький (стор. 91-93 та 94-96) і «Злочин Москви у Вінниці» (стор. 23-27 та 27-30) мають різні редакції. Можливо, що це наслідок різних пе-

слова шмагали мене по обличчю, що я вартий його домі? Розкажу йому про свої фантастичні плани Соняшних Проспектів?

Я став ненавидіти Сальмона. Палюче, глибоке почуття, якого я не знав досі у відношенні до нікого, огортало мене щораз міцніше. Той мав гроші, майно. Він розкидав його розгартую рукою. Коли б мені з того хоч десяту долю мати.

Сальмон часто бродив на полюванні по лісах твого батька з своїми приятелями. Деякі рази вони зупинилися на нашій лісничівці. Він довідався про наші зустрічі, про мою почування до тебе, тому мабуть бажав побачити мене. Пригадує собі, як раз прихватував з тією собакою перед лісничівкою. Я сидів на горішньому балконі з книжкою в руці. Вони гукали на батька, чи не пішов би з ними, а батько відказувався, бо лежав хворий.

Гей, а то хто? — вказав на мене Сальмон.

— То мій син.

— Так може його пішло.

Парняга здоровий — говорив він, хльосаючи шпіретою по кінських боках. А його

Іван Смолий

БУДІВНИЧИЙ СОНЯШНОГО ПРОСПЕКТУ

(Оповідання)

(4)

Батько дякував за похвалу, мати частувала квасним молоком, що його пив батько залюбки.

— А що з сном робите, пане Зубер? — Запитав нараз батько.

— Та... — мій батько не знав, що відповісти.

— Знаю, важко... — відповів за нього твій батько.

— А що б ти, сину, хотів вчити? — запитав він нараз мене.

— Техніку — відповів я без маладу.

— Інженером хочеш стати? — Так, хочу будувати.

— О, батьківська жінка! То добре.

— І дуже люблю математику! — додав я.

— Дуже добре. Дуже добре. А мій Роман саме цього не любить.

Вони балакали ще про всячину, про ліс, про сіножаті,

про різну звірину. А на кінець твій батько сказав:

— Так, пане Зубер, готуйте ланцюга в дорогу. Хай їде вчитися на інженера. Я вже вам допоможу. Та й мого там буде веселіше.

Я опинився в столичній політехніці. Я вчився невтомно, з запалом. Твій батько часто відвідував нас у літню пору, він радів моїм успіхам в науці, радів, що допомагає доброму ділу.

— Нові часи тепер, — говорив він — нові часи. — Годі не розуміє їх, заклеплюється в минулому. Але це нічого не поможє. Приходять основні зміни. Нічого вже не поможє походження, славний рід. Треба мати нові вартості. Ось ми, пане Зубер, ніби різні, ніби велика різниця між нами, думають люди. То помічник, то побережник. Але це пусте. Бо ось молодий Зубер і молодий Ольгер вже рівня

собі. Обидва однакові студенти. А може Зубер і кращий, бо обдарований і пильний. Так, так. Все змінюється. Колишні феодалі захоплювали землю і володіли. Сьогодні ви, інженери, техніки, промисловці, захоплюєте міста, засоби виробництва і ви починаєте володіти. Тож, молодче, уявіть себе модерним лицарем у панцері знання. І здобувайте!

Цих кілька розмов викликало в мене небувалий порив. Вони й осмілювали мене мріяти про те, що твій батько ніколи не сподівався і не ждав, мріяти про те, що Я закінчив студії з відзначенням, почав ставити перші самостійні кроки. Наше знайомство міцнішало. Ми мали нагоду зустрітись вільно, в товаристві Романа, а то й на самоті. Наші взаємні почування були вже ясні, ми були любіть одне в одного і мріяли, як мріють усі молоді й закохані.

Моя праця у підприємстві школила мене, давала малий капітал, але не лишила великого поля для вияву моїх можливостей. Я пішов на можливість зустрітись вільно, в товаристві Романа, а то й на самоті. Наші взаємні почування були вже ясні, ми були любіть одне в одного і мріяли, як мріють усі молоді й закохані.

Наша зустріч у тому часі була хвилююча, важка. Батько твій дізнався якось про наше відношення, він був затурбований цим, він охолював у відношенні до мене і беріг тебе, стежив. Ми зустрілися крадькома, уможовляючи перед тим довго. І новина, яку ти принесла, приголомшила мене зовсім. Ти розказала про заходи вашого далекого

сусіда, пана Сальмона, його залицання до тебе й пліани, про його багатство і вплив на батька. Ти розказувала про те все і недогворювала. Ти ждала моєї відповіді. А я мовчав. Мене огортала глуша задріст і безоконне почуття безсилля. Щось ніби вороже зродилося навіть до тебе. Я запитав.

— А що ж ти на це?

Я був безсоромний і нетактовний у своєму запиті. Я зрозумів це вже в наступній хвилині, бо я знав прекрасно твої думки, твої цріпи почування. Я став перешкодувати тебе. Ти мовчала вражено. Ми розійшлися безнадійно холодно.

Все рвалося в життя. Все. Я замештався між знайомими, вийшов у місто, глянув на свої початі будівлі, охолодні негодаю, опущені, і вернувся в батьківський дім.

Багато чого можна передумати на самотній лісничівці, коли слюта наляже на лісі, повині перерве шляхи. Я мрію про тебе, як здобути свою царівну, потім тверезів і встигав себе, щоб у наступній хвилині попасти у розпач. Не здобуду я тебе ніколи. Твій батько не погодиться на те.

найменших подорожників. За нею прийшли чергові, щораз мовом бачу ще й сьогодні в бурхливій.

(Закінчення на стор. 3-тій)

ПРО ПРЕЗИДЕНТІВ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

Четвертого листопада буде обрано нового президента Злучених Держав, це буде третій президент, хоча називатиметься він тридцять четвертий; бо Грете Клевеланд була президентом двічі, але з перервою під час президентування Бенджаміна Гарісона. Вей-інші президент, що їх обирали двічі, відбували свою службу без перерви.

Інаугурація президента відбувається в Вашингтоні 20 січня. До обрання Френкліна Рузвельта інаугурації завжди відбувалися 4 березня, але Рузвельт вважав, що нова адміністрація мусить приступити до роботи якнайшвидше після виборів. Перший президент Злуч. Держав Джордж Вашингтон був інаугурований в Нью Йорку 30 квітня 1789 року, бо тоді треба було більше часу на організацію, а на дорогу Вашингтона з Вірджинії до Нью-Йорку. Діалекти інаугурації відбулися у Філадельфії. Президент Томас Джефферсон був першим президентом інаугурації в Вашингтоні.

Президент обирається на чотири або, найбільше, на два чотирирічні періоди. Пуяк 22-й додатку до Конституції, прийнятий 1951 р., обмежує термін урядування президента до двох чотирирічних термінів. До Френкліна Рузвельта ніхто не був обраний на термін більший, ніж чотири роки, хоч тоді не було формального обмеження. Але після того, як Джордж Вашингтон відійшов після двох термінів урядування, це стало традицією, що "президент повинен урядувати більше, ніж два терміни. Коли Френкліна Рузвельта було обрано на четвертий термін, Республіканський Конгрес у 1947 р. запропонував обмежити законом час урядування президента.

Якщо президент не дослухає свого терміну — через смерть, хворобу, відмову, або

ОДНА НІЧ НА КОЛЕСАХ

(З подорожнього блокноту).

Хай мені пробачать щасливий Іван Іванович, що я його "розкопую", але, при цій нагоді, хочу довести до його відома, що він деякого переліка своїх нарисом "Волонтери з Нью-Йорку в Тонто", в ч. 183-му "Свободи".

Особливо затривожив деяких аматорів заграничних мандрівників табака із його нарисом: "Зате над мандрівниками навісила іша загроза — розбитися (!) на примхливих закрутах змістких автошлях. Автобусова фірма дала лише одного шофера і цей юнак-водій керував безмірно вості, намагавшись заснути над рулем..."

Тверна історія! — сказав мені, прочитавши це, одна знайома пані (яка вже була наважилася їхати з нами). — Якщо і ви дістанете такого "водія", що буде спати на "змістких автошлях", то я воліла б не бачити Ніагари!

Не знаю, з якою фірмою були в контакті дороги волонтерів, але на славу 457 Відділу Українського Народного Союзу та його невідомого організатора, інж. Олексія Литвиненка, треба сказати, що керівництво нашої прогультки знайшло солідну фірму, що грислала нам теж одного, але зате доброго шофера, а по важному, лісного дядька, який возив нас впевнено, по-господарськи, зробив з нами на три доби коло 1,000 миль дороги та всіх щасливо, в цілості і задоволенні при транспортував на "вахидну базу".

Ця вихідна база знаходилася під домішкою Літературно-Мистецького Клубу, при 149 Секенд Еяню. В традиційно-клубову п'ятницю, 1. серпня ввечері, дошкіла зали Клубу, коридор, сходи та хідник перед домішкою заповнилися гоминою юрбою прогультків і їхніх кривлячів та знайомих, що прийшли проводити нас "в далеку до рогу". Два "чартеровані" автобуси забирали разом 82 особи на тридцять прогультку до Ніагари й Тонто. Але частина учасників (ці, що мусили йти в понеділок до праці) верталася додому десь скоріше.

Якщо прогультка волонтерів мала етнічно-племінний характер, то наша була наскрізь "сборницька". Іхала "нові" й "старі" емігранти, "східні", "західні", "центральні" та інші буюкині. Знаючи її свої дрібязковості, я нахили до систематизування інж. Литвиненко обчислив, що більшість учасників були членами УНСОюзу, а з тієї більшості — більшість належала до нашого, дужливого, 457-го Відділу. Я ж зі свого боку стверджував, що прогультка мала не тільки "асекраційне" обличчя, але й літературно-мистецьке. Самих "асів" із Правління Клубу я нараховував аж чотири особи: пані Людмила Іванченко, Йосип Гіряк, інж. Литвиненко і проф. Паливко. Взяли теж помітну участь наші члени - прихильники і дуже симпатичні прихильники.

Всіх учасників поділив наш провідник на менші, "нічлігові" групи, т. з. хто з ким "спригався" брати кимнату в готелю. Я належав до трійки: Гіряк - Понеділок-Керницький. Та в останній хвилині Понеділок "скрутив". Ми вже сиділи в автобусі, коли прибіг задиханий Мікола і майже зі слюзою в очах вибачався, що не може дотримати нам компанію, бо до нього приїхав в відділ новоприбулий з Європи проф. Шерех. На Міколу-ве місце моментально знайшовся заступник з тих, що прийшли нас проводити, а

коли ми вже в'їздили на територію Пенсильнії, в автобусі затихло: зморені прогультковці лаштувалися на нічний відпочинок. Люди прибрали найдавніші пози, в непродумані спосіб вкручували руки й ноги, намагалися бодати трохи пристосувати до лежачої позиції сидіть тіло... Був це, звичайно, даремний труд, бо вузьке сидіння на дві особи не давало широким можливостей. Коло мене дехто куняв, дехто прикидався, що спить, а дехто, просто, мучився і вості, як собі радило молоде покоління, там, на "беку", та гадаю, що там було все О. К. бо наш провідник частенько чинився туди офіційним кроком на контролю.

В кожному разі всі перебули ніч щасливо і бадьоро зустріли наступний день прогультки, суботу, 2. серпня. Наїхав наш мизичник, 6-літній Юрчик, по-геройськи переносив усі невгоди подорожі, а до Ніагари приїхав у такій знаменитій кондиції, що за раз таки, під готелем, пробував боксуватися з дир. Гріном!

В часі дороги штаб заридив три, або й, може, чотири зупинки. Такі затримки в дорозі мають свої світлі і тіні... Звичайно тоді прогультковці в поспіху та гарячково шукали — або ресторану, або іншої установи... Під цим оглядом поїзд є значно вигідніший, бо "всі" з вами їде, а коли подорожуєте автобусом, то "того, всього" мусите шукати. Але такі дрібні придишки не є проблемою для емігрантських прогультків, бо ж ми переїхали в такий цивілізований спосіб Східно-Центральну і половину Західної Європи...

До Ніагари, а, точніше, до Ніагари Фолс, ми прибули в год. 11-тій передполуднем. Спробувши за 13 годин 400 миль дорги.

Та про "чуда Ніагари" колись, іншим разом.

ЗАКІНЧЕННЯ ПЕРЕСЕЛЕННЯ

Після закінчення переселення ДП Злучених Українських Американських Допомоговий Комітет видав по-верх 1,000 так званих "3 ц", ашурансів для осіб, які перебували в Бельгії, Франції, Англії, Ірані, Індії та інших країнах.

Ці родини чи особи не мають ніяких знайомих у ЗДА, і тому ними вповні займається ЗУАДКомітет. Мало-по-малу багато з цих людей одержують візи, і вже днів 21-го ц. м. приїдуть до Нью-Йорку кораблем "Анна Сален" слідує особи:

Ярошенко Мікола, Анна, Саген, Володимир, Віра; Ясінський Михайло; Кудинда Михайло, Ольга, Стефан, Беріа, Анна; Матвійчук Федір, Садока, Василь, Насич Іван, Ніна; Шевчук Стефан, Марія, Анна, Йосип.

Подуючи що листу до відомо українському загальному ЗУАДКомітет повідомляю на-ше громадянство, що ці новоприбулі приїдуть не тільки на ашуранси ЗУАДКомітету, але теж при його фінансовій допомозі — бо як відомо, тер — імігрант покривав усі кошти переїзду, себ-то по-верху \$200.00 на особу. Коли дивитися ЗУАДКомітет переселяв одну особу за суму \$12.00 пересіло на одну особу, то тепер переселення однієї особи буде коштувати приблизно \$220.00, або двадцять разів більше.

Тому прохасмо всіх щирих українців, які бажать допомогти в переселенні і гуманітарній допомозі праці ЗУАДКомітету, стати його членами — внести свій членський внесок та скласти пожертву.

Всі пожертви слати на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. BOX 1681, PHILA. & PA
Злучений Український Американський Допомоговий Комітет у Філадельфії.

ШІКАГО ГОТУЄТЬСЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ

В часі між двома світовими війнами Шікаго було відоме тим, що тут відбувалися масові українські маніфестації, протестаційні віча, акції на підтримання визвольної боротьби в Юраю тощо.

По другій світовій війні характер українських імпрет до деякої міри змінився. Але давні невідомі ділячі українського Шікаго привертають до минулого, навізують до нього й змагають до поновленої активності усього українського громадянства у відношенні до визвольної боротьби України.

Оце перед пірком Окружний Комітет Відділів УНСОюзу, на чолі з інж. Степаном Куропасем, заініціював влаштування "Українського Дня" Шікаго, Комітет складається з біля 60 осіб, визначних громадян Шікаго, а в ньому заступлені усі важливіші організації. Комітет очолює Президія в складі: ада. Роман І. Смик, голова, пп. інж. Степан Куропас і Іван Дужанський — містоголова, д-р Петро Стерчо, секретар, і Анна Васильовська, скарбник. Крім того д-р Екзекутива Комітету, що до неї входять представники різних комісій, а саме: програмова, організаційно-інформаційна, фінансова, господарська, пресо-інформаційна, резолюційна та банкетова. Всі комісії працюють від кількох тижнів над якнайкращою підготовкою "Українського Дня".

Так ініціатори, як і Комітет "Українського Дня", висунули такі цілі "Українського Дня": політично, внутрішньо-консолідаційні, зовнішньо-пропагандистські, фінансові і розривкові.

Тому українське громадянство міста Шікаго повинно взяти якнайбільшу участь в "Українському Дні". Заманіфестують свою єдність і політичну силу!

П. С.

Даймо науково опрацьоване видання матеріалів про Вінницю

(Закінчення зі стор 2-ої)

Хмельницький, "Злучені Москви в Вінницю", або дотується по різному. П. Павлович ("Овня" ч. 5 за 1950) датує розкопки часом 24. V. — 3. X. 1943. Сенатор же Лімен, за матеріалами проф. Л. Добрянського, датував у своєму виступі часом 25. V. — 28. X. 1943 (див. "Український Прометей" ч. 15 за 1952, стор 1). А "Свобода" (див. ч. 142 за 3. VI 1952 в передовій статті під наголовком "Вінниця") датує розкопки 24. VI. — 25. IX. 1943. І т. д.

Що ж робити? Зрозуміло, що така "каша" у публікації такого важливого документального матеріалу є річчю неприпустимою і шкідливою. На жаль, мусимо підкреслити, ані політичні, ані громадські, ані наукові українські організації ще й досі не спромоглися створити наукової комісії з істориків, правників та фахівців судової медицини, яка б збирала, збирала б документи усі виявлені вилучені й недовикорані матеріали й відомості так звані на місці розкопок у Вінницю, які і подані свідками же тут, на еміграції. Ця комісія мусила б критично переглянути, перевірити й обробити все це, устатити дати, числові показники, розміри, тощо й виготовити повне наукове видання матеріалів про Вінницю трагедію. А, таке авторитетне, науково опрацьоване видання матеріалів кінце потрібне вже тепер для подання

на розгляд американським і міжнародним політичним чинникам. Воно матиме величезне незаперечне документальне політично-національне й історично-наукове значення і з майбутнього. Воно мусить бути гідним пам'ятником нещасливим жертвам московсько-большевизького терору у Вінницю. Підготування та надрукування збірника цих матеріалів українською та англійськими мовами — це один з найважливіших обов'язків організованого громадянства на еміграції, що його воно мусить виконати. І в першу чергу подбати про це мусять: Представництво УНР в ЗДА, УКА, УВАН і НТШ. Зробити це треба негайно!

Зокрема українські наукові сили (і в першу чергу ті, що мають будьякі степендії чи платні посади, які уможливають їм проведення наукової праці) мусять відкласти набік свої "археологічні" теми, які вільно можуть бути без ніякої шкоди розроблені й пізніше, і в першу чергу взятися за критичне зведення й опрацювання тих матеріалів взагалі, що мають велике політично-національне значення в даний момент.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тимсамим і співзасниками 18-ти мільйонного майна організації!

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим переддільникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково прислали поштовими марками 10 ЦЕНТІВ за виготовлення нової адресної клітки, а члени УНСО це й члени "Свободи".

Адміністрація "Свободи".

Цікава історія сім'єських братів

Часто чуємо слова "сім'єські брати", але, може, не всі знаємо, що вони дійсно жили, і що в степі Північної Кароліни, та що вони залишили 22 дітей, а їхні потомки розсіли по всіх степах ЗДА, та творять величезну родину, що складається принаймні з тисячків їхніх унуків, правнуків і пра-правнуків. Вони самі померли 1874 року, а їхні одна дитина померла по тілці минулого року. Історію цих сім'єських братів пригадає Арчі Робертсон у тижневику "Лайф". Робертсон під час останньої війни був у Сіамі та бачив тамосні життя і тому зацікавився долею братів Чанга-Енга, які походили з Сіаму, побували в багатьох країнах Європи і в Америці, та якіні поселилися на фармах в Північній Кароліні, поженилися, доробилися майна та стали працювати великої родини Бункерів (таке прізвище прийняли вони в ЗДА), що й досі в великому числі живе в тому самому південному степі.

Ці сім'єські брати Чанг-Енг народилися на початку дев'ятнадцятого віку в Сіамі. Там вони зросли, проживали біля води й купували, могли координувати свої руки, що ім пізніше дуже придалося при їхній праці на фармі чи при виробці лісів. Як вони мали 14 років, новий сім'єський король хотів їх бачити і казав привезти їх на свій двір. Там їх побачили чужинці, і так сім'єські брати розпочали свою мандрівку по світі. Їх показували за гроші людям, і добре при тому заробляли. Брати були зросли грудною кісткою і їх неможливо було розділити, без загрози для їхнього життя.

Так отже 1824 року розпочалося нове життя сім'єських близнюків. Під час виступів мали вони багато пригод. Один філадельфійський стисну Чангові сильно рагу, і той його вдарив за те. Суд не міг

засудити до тюрми Чанга, бо мусів би був ув'язнити і Енга, на що не мав зовсім прав. Коли вони подорожували, то їхні подорожники хотів дехто уважати двоємством. Вони одружилися з фермерськими дочками — сестрами Сарою і Аделідою Ятес. Ще раніше, в Лондоні, одна дівчина хотіла була вийти заміж за Чанга, але суд на це не міг згодитися.

Після одруження вони мали два діти, що були на мило віддалені від себе. Половину тижня вони жили в одній хатині, а другу половину в другій. Цього розкладу днів вони пильно придержувалися, і навіть під час неспокою точно переїздили возом до чергового дому. На загал, жили в згоді і терпеливо зносили забавки один одного. Один з них любив грати в шахи і шашки, а другий хотів спати, але Енг не протестував, коли Чанг грав з дитиною, або з жінкою в шахи. Ці собою не любили грати, бо казали, що така гра подібна до тієї гри, якою бавиться лів рука з правою.

Любили вони істи водні мильони, які навчилися істи ще в Сіамі. Вони радо приймали гостей, але не любили, коли люди приходили, щоб

дивитися на них, як на видивки природи. Пізніше виступали публічно в цирках, але тільки на те, щоб заробити гроші на операцію, яка б їх розлучила. Ще й досі люди розповідають у Північній Кароліні, що ці сім'єські брати винайшли нову методи, як зрубувати дерева. Вони одночасно вдаряли сокирами в дерево і піднімали його з обох боків. Подібно їхні каліцтво помагало їм і при іншій праці.

Під час громадянської війни 1863 знищено їхні фарми і вони з жінками і дітьми поїхали на виступи до Європи. В Німеччині не дозволили на їхні виступи, бо казали, що їх вид зле впливає на вагітні жінки. Вернувшись до ЗДА, жили далі на своїх фармах і мріяли про операцію. Погнанийся, довгий час до себе не говорили, хоч спільно виконували вську потрібну роботу.

Та 1874 року Чанг захворів, його боліли легені. Енг нарікав, що він не може довго лежати в ліжку. Але коли братові було гірше, він полюбився з братом знову. Незабаром помер Чанг. Прикинали лікаря, щоб хоч те-пер зробив операцію, та заки це сталося, помер і Енг. Останні його слова були: "Боже, милосердись над моєю душею". Пізніше показалося, що операція була неможливою, бо їхні печінки були взаємно пошкоджені. Брати були побожні, і ще досі показують церкву, яку вони спільно помагали будувати і прикрашувати.

УВАГА! НЮ ЙОРК, Н. Й., І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

UKRAINIAN UNITY SOCIETY Inc., of NEW YORK

— влаштовує —

В НЕДІЛЮ, 24. СЕРПНЯ 1952 Р.

ВЕЛИКИЙ ФЕСТИН-ПІКНІК

в MAPLE GROVE PICNIC PARK, 46th Ave. & 160th St., Flushing, L. I.

Наше товариство об'єднує людей з повіту Зборів, Україна. Товариство існує вже 15 літ. І з нагоди 15-річчя, ми влаштуємо свято-пикнік, на якому відбуватиметься посвячення прапорів нашого товариства, українського і американського. З тої нагоди маємо честь запросити Вас з родиною, на це наше свято-пикнік. Думасмо, що Вам дуже добре відома наша праця для рідного краю, яку ми ведемо вже п'ятнадцять років. В цім році ми обходимо надзвичайне свято, дня 24. серпня 1952 р., на якому будуть посвячені прапори нашого товариства, які справила родина покійного нашого члена славної пам'яті п. А. Горішнього.

ПРОГРАМА СВЯТА-ПІКНІКУ ТАКА:

1. 23. серпня 1952 р. відбуватиметься Служба Божа о год. 9. рано в церкві св. Юра при 7 вул. в Н. Й., за здоров'я усіх країн і членів товариства. Опісля панхίδα за усіх померлих країн і членів товариства. — 2. 24. серпня 1952 р. (неділя) о год. першій половині на площі пикніку, відбуватиметься торжественне посвячення прапорів, тов. "Укр. Єдність" українського і американського. Посвячення довершить священик, тов. "Укр. Єдність" українського і американського. Після цього будуть виконані танці, добрі переклади, весела забавка до пізньої ночі, при яких звучатимуть оркестри п. П. СНІГУРА. Сподіємось, що всі учасники з родиною, на тім нашій свято-пикніку. До милого побачення на пикніку.

Парк відкритий з 10 год. перед полуднем.

Музика П. СНІГУРА Вступ, разом з текстом \$1.00

DIRECTIONS TO THE PARK. From New York City: Take I.R.T. Subway to Grand Central Station, or B.M.T. to Times Square or Queensboro Plaza Station and change for Flushing Trains. Get off at Main Street Station, then take Rosewood-Jamaica-Hollis of Queens Village Bus No. 26 or No. 127. All buses stop at the door. From Brooklyn: All "L" Trains to Queensboro Plaza Station. Then follow above directions.

НОРТТЕМПТОН, ПА., І ОКОЛИЦІ!

В ПОНЕДІЛОК (LABOR DAY) 1. ВЕРЕСНЯ 1952 РОКУ

— відбуватиметься —

ПОСВЯЧЕННЯ

нововідмалюваного Божого Храму й 30-літній Ювілей Ісусування Укр. Прав. Церкви Успішної Преч. Діви Марії в Норттемington, Па. (Newport Ave.)

Чини посвячення й урочисту Службу Богу відправити високо-преосвященний Владика Митрополит ІОАНН, в особливій духовності. Початок відправля о год. 10. рано. Після Богослуження, о год. 12:30 по полудні, в церквиній залі відбуватиметься БЕНКЕТ І КОНЦЕРТ.

Під час бенкету виступити будуть церковний хор Укр. Прав. Церкви з Сакретон, Па., будь дияконів Успіш. о. П. І. Савчука, а також Укр. Мужеський хор у Лівай Вейл під диригентурою проф. Дідуха. — Запрошуємо всіх українців на наше велике торжество.

Церковний Комітет.

УВАГА! МЕНВІЛ І ОКОЛИЦІ! Українська Греко-Католицька Церква св. Михайла в Менвилі уряджує: В НЕДІЛЮ, ДНЯ 24. СЕРПНЯ 1952 від год. 2. попол., на площі St. Stephen's Grove, Manville, N. J. ВЕЛИКИЙ ПІКНІК Добра музика і смачний буфет. — Вступ 75 цт. Духів призначений на добування перем. Широ запрошуємо Шановне Громадянство з Менвил і сусідніх околиць.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Вілемантик, Конн.

Українсько-лотиський концерт.

Старанням лотиського церковного комітету тут відбувся концерт переможців італійського оперного конкурсу - тенора Всеволода Каратіоза й сопрана Гільди Гайланс. Концерт відбувся у неділю 24 серпня о 6 годині вечора у приміщенні Тічерс Каледж (Валей Стріт, Вілемантик, Конн.). У програмі концерту арії та дуети з української та італійської опер.

НА ПРОДАЖ

НА ПРОДАЖ
Крамниця споживчих товарів
(делкатесен і гросерія).
110 E. 7th Street
NEW YORK 3, N. Y.

КНИЖКИ-ЖУРНАЛИ

Уже вийшла з друку і розсилається переплатником нова книжка

В. Чапленка

„ПІВТОРА ЛЮДСЬКОГО“

„Повість читача з гострою цікавістю“ написав один переплатник.

Книжку можна набути в автора за 1 долар (у книгарнях вона коштує 1 дол. 50 центів!)

VASYL CHAPLENKO,
"Svoboda", P. O. Box 346,
Jersey City 3, N. J. U.S.A.

РОЗШУКИ

Анна БОГАЧ з с. Ніца, пов. Зборів, Галичина, ПОШУКУЮ свого брата Михайла ПУПКА, який до 1945 року писав з Ангстрії. Хто знає про те, де він тепер, місце його перебування, або він сам, прошу з'ясувати на адресу:

Полуднево-американські часописи прохую передрукувати.

IWAN BOHACZ
918 Watson St. W.
Grand Rapids, Mich. U. S. A.

Пошукую тітчного брата СЕМКА ЯКИМОВИЧ з с. Туре, пов. Радеків, Галичина, ПОШУКУЮ свого брата Михайла ПУПКА, який до 1945 року писав з Ангстрії. Хто знає про те, де він тепер, місце його перебування, або він сам, прошу з'ясувати на адресу:

АНТОНІЙ КОСТИВ
2205 Washington Avenue,
Northampton, Pa., U.S.A.

ІРКУ КОРОЛЮК з Десятків, мою братицю, замешкалу в Нью Йорку прошу відповісти на адресу:

МИРОСЛАВ КОРОЛЮК
2250 W. Cortez Street
Chicago 22, Illinois.

АНАСТАСІЯ ДАЦЬК, недавно прибула до Дітроїт, шукає вуйка Михайла Ковалів з села Бутини, пов. Жовква, Галичина. Просить відповісти на адресу: АНАСТАСІЯ ДАЦЬК, c/o Doctor's Hospital, 5815 — 2nd Ave., Detroit, Mich.

Пошукую односельчан з села Жукив, повіт Золочів.

Моя адреса:

ПОСІОК ТКАЧИНІН
All Souls Hospital,
Morristown, N. J.

Шукаю свою тітку КСЕНЬКУ ЛИТВИН, її чоловіка Юрія і дітей з села Закомера, пов. Золочів. Вихайла до Америки перед першою війною. Зголоситись: EVA ROMANIUK, 62 Van Winkle Avenue, Passaic, N. J.

Пошукую композитора п. ХОМЕНКА. Хто знає його адресу прошу сповістити на адресу:

SEMMEN BUTOVSKY
210 Maplewood Avenue,
Ambridge, Pa.

Велика випродаж!

Знаю кушнірська фірма

ВУЙКІВ І КОПЕЦЬ

на місці — серпень і вересень

випродаж усякого роду

ФУТЕР

Небувала нагода набути футро по найдешевшій ціні!

Промою зайти й переконатися, що наш товар найкращий, а ціна найдешевша. — Перероблюємо всякого роду футра, жакети, нагортки й т. подібне. — Адреса фірми:

WUJIKW & KOPIEC, INC.

111-115 EAST 7th STREET — NEW YORK 9, N. Y.

(Між 1-ого й „А“ Енвінми)

Телефон: SPring 7-8710

Радісно отримати від рідних, друзів та знайомих поздоровлення зі Святими Різдва Христового. Ще більше радости — коли поздоровлення це художньо оформлене.

Саме такі поздоровлення вже друкує видавництво „Свобода“.

Різдвяні поздоровлення „Свободи“ в цьому році будуть найкращими, бо вони зроблені спеціально для нас відомим художником проф. ПЕТРОМ ХОЛОДНИМ.

До багатобарвних малюнків додано ще тексти наших старовинних КОЛІДОК та сердечних поздоровлень.

„Свобода“ друкує всім різним поздоровленням. Кожен поздоровлення в копії. Вже тепер просимо наші відділи, українські книгарні і кольорпринтери надіслати замовлення, щоб одержати поздоровлення вчасно.

„SVOBODA“ P. O. BOX 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Балтимор, Меріленд

Вшанування пам'яті Командарма Українських Армії.

Відділ Об'єднання 6. Вояків Українців в Америці, разом з Відділом УККомітету та запрошеним українським громадянством, 19-го цього дня, вшанували пам'ять свого Командарма Жалібніми Сходинами. У восьмій годині вечора, у Свято-Михайлівській українській Православній церкві отцем настоятелем Андрієм Іл'їнським була відслужена Панахида, а в годині 9-ї, залі тієї ж церкви відбувся Жалібні Сходинами.

За президентським столом, українськими і американськими прапорами та українським тризубом сцени, засіли сиві як голуби старшини-учасники Визвольних Змагань: Полковник, Володимир Герасименко, Павло Талан, майор Павло Колинський, сотник Іван Тригубенко, Пан Радник Котик та представник УККомітету проф. Михайлишин. Сходинами відкрив полковник Герасименко, зазначивши в коротких словах про традиційно-виховну важливість таких сходів для всього українського загалу та про обов'язок старшого громадянства — не занедбувати байдужністю пошанування пам'яті наших провідників, яким і був бл. пм. Іл'їнський Омельянович-Павленко. Після цього, до інформаційного слова про Чини Генерала в часи наших Визвольних Змагань, попросив Голдву Відділу ОБУВА в Балтиморі Павла Талана. Лише тридцять хвилин часу забрало це словесне реферат, але презент: як свідок багатьох Чинів Покійного Генерала під час Визвольних Змагань, змагався перед слухачами незабутні образи. Ось перелік наших описів 1919 року, коли то дві, об'єднані братні Галицька й Наддніпрянська Армії, брали наступом розгромлюючи більшовиків і 31-го незабутнього серпня торжественно входили до своєї Столиці Золотоверхого Києва. В цей же час, відтяжена нашим наступом від більшовиків, мос-

ковська біла армія ген. Денікіна дійшла до Києва лівим берегом Дніпра. Наказ Гол. Отамана покійному ген. Омельяновичу-Павленкові порозумітися з москалями для спільних дій проти більшовиків. Але це „порозуміння“ скінчилося підступним та несподіваним нападком москаля на наші частини, роззброєння їх, а потім короткий, хаотичний бій і новий відступ...

А потім, ще одна — дві надлюдські напруги наших Армії у боротьбі, вже на три фронти, і нарешті — „Трикутник Смерті“ — Любар!...

Здавалось — кінець! Армія обертала, боса, голодна і без найменшої надії на яке-будь завтра. Кінець!... І ось тоді то приходять Командарм... Здавалось, що кожний старшина, кожний козак серцем чув думки Командарма: „Ні, не кінець! Я поведу вас!“

Так зродився невірний славний Зимовий Похід 1919-1920. років. Сто вісімдесят днів і ночей водить Командарм своєю невелику армію в запілі ворога!

Нещасливим чином нерівних, але переможних боїв вписує він прекрасні сторінки в нашу кріпаву Історію! А коли приходить час закінчити той похід, Командарм, з подиву-гідним маневруванням приводить знов свою Армію на рідні Подільські Землі для поновного походу на Київ.

Та цей похід був уже з „союзною Польщею“... Наша Армія знов у Києві, але знов не надовго, бо „союзна Польща“ на північному фронті не витримавши більшовицької навали й починає відворот. Цим приневолос й нашу Армію покинути свою Столицю...

Сповідний великого болю був намальований прелегтом образ переходу Армії, а з нею й Командарма, за Збруч 22-го листопада 1920 року!

„На правому березі Збручу Командарм відразу завернув свого коня і запер разом з ним, вдвигнувшись в осяніну синію подільських степів рідної Землі, яку він кілька мінут тому покинув та над якою рвалися уже ворожі шрапнелі, — повторює прелегтом слова Полковника Ефремова, друковані в „Свободі“.

Багато, — дуже багато треба б було ще розповісти про труди Командарма за весь час нашої еміграції, але того всього не можна вмістити у коротеньких „Слов“ Жалібних Сходинами. Нашим обов'язком залишилося йще, на закінчення цього коротенького

ПРАЦЯ

ЯК ПОДВОЙТИ ЗАРІБОК БЕЗ НАКЛАДУ ПРАЦІ?

Подбайте, щоб фірма, в якій працюєте, замовлявала

УКРАЇНСЬКЕ ПЕРЕВІЗОВЕ ПІДПРИЄМСТВО „ВЕБ“

до перевезення своїх виробів, сировини, устаткування.

Для устаткування висоти провізії — зайдіть до Перевозу Вура в Нью Йорку

835 E. 6. вул. (між 1—2 Енвено) год. 6. веч. Tel. OR. 3-2484.

САЛОН КРАСН „МАРІКА“

Щоденні години: від 9. ранку до 8. вечір.

318 EAST 6th ST. (Bet. 1st & 2nd Ave.) NEW YORK 3, N. Y.

Telephone: GRamercy 5-7244

Велика випродаж!

Знаю кушнірська фірма

ВУЙКІВ І КОПЕЦЬ

на місці — серпень і вересень

випродаж усякого роду

ФУТЕР

Небувала нагода набути футро по найдешевшій ціні!

Промою зайти й переконатися, що наш товар найкращий, а ціна найдешевша. — Перероблюємо всякого роду футра, жакети, нагортки й т. подібне. — Адреса фірми:

WUJIKW & KOPIEC, INC.

111-115 EAST 7th STREET — NEW YORK 9, N. Y.

(Між 1-ого й „А“ Енвінми)

Телефон: SPring 7-8710

Радісно отримати від рідних, друзів та знайомих поздоровлення зі Святими Різдва Христового. Ще більше радости — коли поздоровлення це художньо оформлене.

Саме такі поздоровлення вже друкує видавництво „Свобода“.

Різдвяні поздоровлення „Свободи“ в цьому році будуть найкращими, бо вони зроблені спеціально для нас відомим художником проф. ПЕТРОМ ХОЛОДНИМ.

До багатобарвних малюнків додано ще тексти наших старовинних КОЛІДОК та сердечних поздоровлень.

„Свобода“ друкує всім різним поздоровленням. Кожен поздоровлення в копії. Вже тепер просимо наші відділи, українські книгарні і кольорпринтери надіслати замовлення, щоб одержати поздоровлення вчасно.

„SVOBODA“ P. O. BOX 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Хроніка українського ЖИТТЯ

В КАНАДІ

ВИБОРИ В АЛБЕРТІ

В провінції Альберт відбулися вибори до провінційного парламенту. В них перемогла партія Соціального Кредиту, яка пануватиме вже п'яту каденцію в цій провінції. Немає ще повного обчислення голосів. З українців кандидували 17 осіб, досі вибрані три особи: М. Понич, П. Хаба і Н. Душинський. З інших округів виследи ще невідомі.

В ЕСПАНІ

МІЖНАРОДНИЙ ФЕСТИВАЛЬ ТАНЦЮ В ЕСПАНІ

На острові Майорці відбувся Міжнародний Фестиваль танцю. Українська група здобула там визначне місце.

Все місцеве населення й приїжджі знали, що на суботу призначені головні українські танки. Уже о годині 12-ї дня, всі білети були викуплені. Година 22-га, зала, переповнена інтернаціональною публікою. Заповідач проголошує: „Українці, що не звачаючи на важкі обставини еміграції, плавають і на чужині своє народне мистецтво, повні туги за Рідним Краєм, виконують кілька народних танків і перенесуть нас на хвилюнку в ту чудову країну Східної Європи, що має ім'я — Україна“ Публіка нагородила бурхливими оплесками.

Міжнародні журі відзначили виступи української групи нотою: „Мерітус“ — найвищий ступінь в другій класі. Медаль вручено дуже урочисто.

„Слова“ про Командарма, зазначити, що і Комбатанти в Німеччині, і наше теперішнє Об'єднання, — тобто ОБУВ, де тільки поселилось 3—5 душ його старшин чи козаків, це Ідея Командарма; це його виношена й розумно виплекана дитина! І ми, разом з нашим Командармом (хоч він і відійшов від нас), віримо, що прийде час, коли під пошарпаними ворожими кулями та шаблями, скріплені чистотою й святою кров'ю нашого Вождя Прапори стануть всі вірні сини Соборної України, і доведуть їх з новою побідною Піснею перемоги до Київської Святої Софії та схлять їх перед П'ятою, згідно з заповітом Командарма, возз'явши „Невгомонним гомомом давнини Вічну Волю“ нашому, многострадальному Народові! П. Л.

Приймається оголошення до ЮВІЛЕЙНОГО АЛЬМАНАХУ „СВОБОДИ“

У зв'язку з 60-літтям „Свободи“, яке припадає на 15 вересня 1953-го року, в Редакції „Свободи“ вже приготувалось до друку великий Ювілейний Альманах „Свободи“ на 1953-й рік. Альманах матиме багатий, ілюстрований зміст та поєднаний збільшеним тиражем вже з кінцем цього року. Тому, що власне ці „Свободою“ найтісніше зв'язаний багатобачний розвиток політичного, культурного, організаційного та господарського життя американських українців впродовж повних 60 років, Редакція Альманаху рішила віддати більше місця на оголошення численних наших громадських організацій і установ, як тех тих багатьох наших підприємств, яким „Свобода“ впродовж свого віку не раз ставала в пригоді. Не звачаючи на великий тираж видання та збільшені кошта друку, ціна оголошень залишається та сама, що й в попередніх роках: ціла сторінка — \$50; пів сторінки — \$30; чверть-сторінки — \$20; одна восьма сторінки — \$12.50. Оголошення в Ювілейному Альманасі „Свободи“ матиме не тільки велику практичну користь для оголошених, але й загально-громадське значення. Всі оголошення до Альманаху висилати на адресу „Свободи“ із допискою „Альманах“. Оголошення приймається найпізніше до кінця серпня ц. р.

Окінава оборонилася перед тайфуном

Окінава. — Сороч тисяч ліній, які залишив там тайфун. Окремі літаки стежили за напрямком, силою і швидкістю тайфуну. Радіо негайно інформувало населення, що треба робити, щоб шкода від тайфуну була якнайменша. Забезпечили літаки на літвищах, скріпили деякі будинки, видали населенню харчування на два дні і т. п. Тайфун викопав на березі кита, що лежав там кілька років, а населення не чекаючи кінця дощу, бігло до нього та крагло м'ясо з його кістяка. Цей тайфун віс в напрямку Кореї, і чеський пароплав „Республіка“ повідомляє, що він бореться з тайфуном на Китайському морі.

Пропадас старовина з Білого Дому

Вашингтон. — През. Труман назвав „трагічним“ положення, серед якого старовинна обстановка Білого Дому пропадає для потомства, бо її вивозять різні родини, а потім вона продається в різних закутках країни. У листі до знавця старовини й письменника Джуніуса Б. Вуда, президент стверджує, що в Білому Домі зберігається ледве обстановка в Сіній Кімнаті і кілька старих годинників і давніх часів. У листі пише Труман, що один з президентів, якого він не називав по

ім'я, вивіз старовинні речі, що були примінені на піддашші, і продав їх на публічних продажах поза домом. З цієї причини багато цінних старовинних предметів з Білого Дому наводяться тепер порозкидані по різних закутках країни. Далше вичисляє Труман поодинокі речі, які з Білого Дому перенесено до різних державних установ, де вони ще тепер знаходяться. „Синя підлога з цього така, що такі речі з загрозеної тепер повним знищенням, як давніше“ написав Труман іронічно в листі.

Модерні мікрофони над ліжками королівських дітей

Лондон. — Англійська королева має двоє дітей і дбає про те, щоб вони могли спокійно спати. Коридори, що при спальнях королівських дітей, вистелені грубими килимами, щоб не чути кроків прокожних. Крім цього там уміщені ще й червоні світла, які остерігають палачоу службу про те, що діти

сплять. Доглядачки дітей сплять у сусідній кімнаті, щоб вони могли знати про кожний крик або плач дитини під час сну, то над дитячими ліжками вміщені мікрофони, які повідомляють про крики, або кошмарні стогнання дітей. Але ці апарати дуже рідко чинні, бо діти досить добре сплять.

Світовий сіонізм дістає статут від ізраїльського парламенту

Єрусалим. — Ізраїльський парламент ухвалив офіційний статут для сіоністичних організацій у світі, в якому говориться про те, що Світова Сіоністична Організація має бути „репрезентативною організацією всього єврейського народу, яка має продовжувати працю над розвитком і колонізацією країни“. Цю ухвалу ізраїльського парламенту вважають перемогою єврей-сіоністів із ЗДА і поразкою пре-

м'єра Давида Бен-Гуріона, який хотів обмежити статут світового сіонізму.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Замість квітів на могилу нашого спонсора бл. п. СТЕФАНА МАЛИНОВИЧА складаємо \$10.00 на цілі Пластової Станції в Нью Йорку.

Д-р Роман і Ольга Граб.

ДОБРІ ВІСТІ ПРО АСТМУ

Чи АСТМА це добрі вісті? Ні! Однак сповідають, що лік, який як ПЕННІЛ—PENNYL, дає швидко, чудову згадку для терплячих від астми. Вісти кажуть, що астматичні напади виступають в грудях, кашлю, відшлюхування й важкого віддиху можна застосувати заживанням оцієї помітної медицини. Багато осіб, що ліжачивають, були давніше безпомічні в часі відшлюхування, а тепер радісно проголошують, що вони зазнають полемі після зажиття кількох доз.

Якщо ви теж мучитеся від нападі, астми, астматичного кашлю і відшлюхування, зажиття квітів ПЕННІЛ. Можете дістати його по спеціальній ціні, коли вишлете одні вирізок до OREGON DRUG PRODUCTS, Dept. 34, Peckskill, New York.

Зв'язки вишлють вам дві тридольові пляшки лише за \$5.00, а це знизка \$1.00 на правильній ціні. Не треба посилати грошей, а заплатити просто листомовою при доставі. Однак зробить це негайно, бо припас обмежений для спеціальної ціни.

Ім'я _____

Адреса _____

Місто _____

Стрей _____

ТАРЗАН, ч. 2897. Присуд до смерті.

„YOU ARE A BRAVE MAN, TARZAN, MERA LA DECLARED. I WOULD SAVE YOU FROM DEATH. WILL YOU REMAIN AS MY MATE OR DIE WITH YOUR COMPANIONS SPEAK, TARZAN.“

„AFTER GUIDING MY FRIENDS TO SAFETY, TARZAN REPLIED, 'I WILL RETURN. YOU HAVE MY WORD ON THAT.'“

„PROMISES ARE EASILY FORGOTTEN AND BROKEN, MY TARZAN,“ SHE SAID IRONICALLY. „BUT, SO BE IT, YOU SHALL ALL LEAVE TOGETHER—IN DEATH.“

„Ті хороша людина, Тарзане“, заявила Мерела. „І я хотіла б врятувати тебе від смерті. Хочеш залишитися як мій чоловік, чи вмерти зі своїми компаньйонами? Кажи, Тарзане!“

„Після запровадження мій приятелів до безпеки“, відповів Тарзан. „Я повернусь. Ти маєш на це моє слово.“

„Обіцянки легко забуваються, і ломляться, мій Тарзане“, вона іронічно сказала. „Але буде так. Ви всі відідете разом...на смерть!“

„SVOBODA“ P. O. BOX 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Окінава оборонилася перед тайфуном

Окінава. — Сороч тисяч ліній, які залишив там тайфун.

Окремі літаки стежили за напрямком, силою і швидкістю тайфуну.

Окінава, 36-годинна, приготувалася до оборони перед сильним тайфуном, що зближався зі швидкістю 105 миль на годину. Змобілізували також 580,000 мешканців Окінави. Ці приготування дали добрий вислід, бо тайфун не міг спричинити ані однієї людської жертви, а матеріальні шкоди вносили тільки тисячі доларів замість мільйонної шкоди. Велика радість панувала на острові, коли люди вийшли зі своїх схороніщ і бачили на океані гори білої

Пропадас старовина з Білого Дому

Вашингтон. — През. Труман назвав „трагічним“ положення, серед якого старовинна обстановка Білого Дому пропадає для потомства, бо її вивозять різні родини, а потім вона продається в різних закутках країни. У листі до знавця старовини й письменника Джуніуса Б. Вуда, президент стверджує, що в Білому Домі зберігається ледве обстановка в Сіній Кімнаті і кілька старих годинників і давніх часів. У листі пише Труман, що один з президентів, якого він не називав по

ім'я, вивіз старовинні речі, що були примінені на піддашші, і продав їх на публічних продажах поза домом. З цієї причини багато цінних старовинних предметів з Білого Дому наводяться тепер порозкидані по різних закутках країни. Далше вичисляє Труман поодинокі речі, які з Білого Дому перенесено до різних державних установ, де вони ще тепер знаходяться. „Синя підлога з цього така, що такі речі з загрозеної тепер повним знищенням, як давніше“ написав Труман іронічно в листі.

Модерні мікрофони над ліжками королівських дітей

Лондон. — Англійська королева має двоє дітей і дбає про те, щоб вони могли спокійно спати. Коридори, що при спальнях королівських дітей, вистелені грубими килимами, щоб не чути кроків прокожних. Крім цього там уміщені ще й червоні світла, які остерігають палачоу службу про те, що діти

сплять. Доглядачки дітей сплять у сусідній кімнаті, щоб вони могли знати про кожний крик або плач дитини під час сну, то над дитячими ліжками вміщені мікрофони, які повідомляють про крики, або кошмарні стогнання дітей. Але ці апарати дуже рідко чинні, бо діти досить добре сплять.

Світовий сіонізм дістає статут від ізраїльського парламенту

Єрусалим. — Ізраїльський парламент ухвалив офіційний статут для сіоністичних організацій у світі, в якому говориться про те, що Світова Сіоністична Організація має бути „репрезентативною організацією всього єврейського народу, яка має продовжувати працю над розвитком і колонізацією країни“. Цю ухвалу ізраїльського парламенту вважають перемого